הומור מקוון: כתב עת מדעי לחקר ההומור –גיליון מס׳ 27 | דצמבר 2026

# ״POV: שכל הזמן קוראים לכן חטלשיות״. הומור, זהות, וצמיחה פוסט-טראומטית. מאפייני הסרטונים של בני נוער פדויי שבי חמאס ברשת הטיקטוק

**דרור זקצר, ניקול מורזוב, סיגל ברק-ברנדס***

**תקציר**

האירועים הקשים של שבעה באוקטובר 2023, במסגרתם תקף ארגון חמאס את ישראל וביצע מעשי רצח וחטיפה של אזרחים, בהם גם ילדים ובני נוער, יצרו טראומה קולקטיבית חסרת תקדים בחברה הישראלית. במהלך האירועים נחטפו עשרות ילדים, ילדות, נערים ונערות לעזה, וחלקם שבו לישראל רק לאחר שבועות של שבי. עם שחרורם, כמה מהם החלו לפרסם סרטונים ברשתות החברתיות – בעיקר טיקטוק - שבהם ביטאו את חוויות השבי ואת דרכי ההתמודדות עם הטראומה: לעיתים באופן ישיר וכן, ולעיתים דרך הומור, סרקזם וטרנדים פופולריים. מחקר זה בחן את השאלה מהם מאפייני סרטוני הטיקטוק שהעלו נערים ונערות ששבו משבי חמאס, ובמיוחד האם וכיצד נעשה בהם שימוש בהומור, סרקזם וטרנדים?

המחקר מצא כי בני נוער שחזרו מהשבי שיתפו את חוויותיהם באופן ישיר ואישי, לעיתים הומוריסטי וסרקסטי, תוך שימוש בטרנדים קיימים להעברת ולהעצמת המסר. כמו כן עשו פדויי השבי שימוש מכוון בטרנדים פגי תוקף כדי לבטא חזרה לחיים הויראליים לאחר ההתנקות הכפויה מהם. בנוסף לביטויי כאב וקושי נמצא בסרטונים דפוס של צמיחה פוסט־טראומטית, המתבטא בנחישות לשמר תקווה, בבניית זהות מחודשת כשורדים ובהתנגדות להגדרה משותפת שלהם כ׳קורבן׳.

* **ד״ר סיגל ברק-ברנדס** (אוניברסיטת תל אביב); barakbr@tauex.tau.ac.il
**דרור זקצר** ב.א, המכללה האקדמית תל אביב יפו; dror.zexer@gmail.com
**ניקול מורוזוב** ב.א, המכללה האקדמית תל אביב יפו; nicolemorozov4@gmail.com